
Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2016:2

Legitimation för präster och diakoner

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2016:5 där det föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att undersöka möjligheten att ta fram en legitimation/id-handling för diakoner och präster. Utskottet finner att kyrkostyrelsen redan tidigare har undersökt möjligheten att ta fram en identitetshandling för diakoner och präster. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motion 2016:5. Utskottet föreslår vidare att kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i enlighet med utskottets överväganden tillhandahålla identitetskort.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:5.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i enlighet med utskottets överväganden tillhandahålla identitetskort.

Motionens förslag

Motion 2016:5 av Elisabeth Rydström, Legitimation för präster och diakoner

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten att ta fram en legitimation/ID-handling för diakoner och präster.

Bakgrund

Frågan om en särskild legitimation eller identitetshandling för präster och diakoner har behandlats av kyrkomötet vid flera tillfällen. Redan år 1989 beslutade ombudsmötet att uppdra åt styrelsen för Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet (SFRV) att utreda utformningen av ett Svenska kyrkans id-kort (OMot 1989:544, OI 1989:55, oskr 1989:13). Motionen som låg till grund för uppdraget syftade till att en präst genom arbetsgivarens försorg skulle tilldelas ett legitimationskort som visade att vederbörande är präst i Svenska kyrkan. Informationsutskottet menade att frågan rörde flera medarbetargrupper. Utskottet framhöll också att det behövde belysas om det var en sak som borde skötas på församlingsnivå eller centralt.

Ärendet från 1989 års ombudsmöte överlämnades till dåvarande Församlingnämnden, vilken presenterade ett förslag år 1993. Efter ytterligare beredning i styrelsens kansli sändes ett förslag på remiss till stiftsstyrelserna. Där föreslogs för att få en rationell hantering att stiftsstyrelserna skulle svara för utfärdande av id-kort. Den lösningen valdes efter kontakter med tillverkare av id-kort som menade att det inte var bra att lägga hanteringen på för små enheter. Arbetsgivarna skulle avgöra vem

som skulle få ett id-kort. Remissbehandlingen gav en splittrad bild. Inte minst delade sig meningarna ifråga om vilken eller vilka kategorier ett id-kort skulle avse.

Frågan återkom i en motion till 1998 års ombudsmöte om legitimationshandling för präster och diakonal personal (OMot 1998:513, OK 1998:503). I Kulturutskottets betänkande redovisades behandlingen av skrivelsen från 1989 års ombudsmöte. Vidare angavs att styrelsen för SFRV bedömt att frågan borde få en samlad lösning i anslutning till det regelverk som skulle gälla i Svenska kyrkan fr.o.m. år 2000. Utskottet menade att förutsättningarna skulle kunna underlätta en samordnad handläggning av personalfrågorna i Svenska kyrkan. Kulturutskottet ställde sig positivt till en legitimationshandling för alla präster och diakoner men avvisade tanken på att legitimeringen skulle omfatta all diakonal personal. Med hänvisning till vad som anförts föreslog utskottet att motion 1998:513 skulle avslås. Detta blev också ombudsmötets beslut. Det kan noteras att det inte gjordes något ställningstagande i frågan om id-kort/legitimationshandling i anslutning till beslutet om kyrkoordning.

Frågan om legitimationshandlingar för präster och diakoner återkom i en motion till 2000 års kyrkomöte (mot 2000:2 om yrkeslegitimation för präster och diakoner). Tillsyns- och uppdragsutskottet anförde i sitt betänkande (TU 2000:1) att det ansågs som angeläget att en legitimationshandling tas fram. Utskottet anförde vidare att det borde övervägas ytterligare bl.a. vilka personer som en för Svenska kyrkan gemensam legitimationshandling bör avse. Utskottet föreslog därför att kyrkostyrelsen gavs ansvaret att fullfölja det tidigare påbörjade arbetet. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Kyrkostyrelsen gjorde sedan en kartläggning av de tekniska och administrativa förutsättningarna för en legitimationshandling och kom fram till att utvecklingen av ett id-kort skulle samordnas med den planerade utvecklingen av s.k. smart cards för kyrkligt anställda. Ett sådant kort var menat att på sikt kunna användas för inloggning i kyrkobokföringssystemet och även möjliggöra säker identifiering för betalning över kyrknätet.

I sin skrivelse till 2002 års kyrkomöte (KsSkr 2002:3) redovisade kyrkostyrelsen vad som hade gjorts och att det då saknades ekonomiska förutsättningar för att fortsätta utvecklingen av dessa smart cards. Kyrkostyrelsen uttalade också att arbetet skulle återupptas när det fanns medel avsatta för denna utveckling.

Vid 2009 års kyrkomöte ställdes en fråga till kyrkostyrelsen om legitimationshandlingar för präster och diakonal personal (fråga 2009:19). I sitt svar anförde kyrkostyrelsen att det efter 2002 gjorts flera stora IT-satsningar, vilka krävt stora resurser inte bara rent ekonomiska utan även personella. Kyrkostyrelsen konstaterade att den haft högre ambition än vad som varit genomförbart. Vidare anförde kyrkostyrelsen att den avsåg att ta upp en diskussion med stiftet om legitimationshandlingar för präster och diakonal personal. Frågan togs sedan upp vid domkapitelsöverläggningarna år 2009.

Frågan utreddes återigen av kyrkokansliet och då undersöktes särskilt hur den ordning med id-kort för präster och diakoner som Linköpings stift infört drygt tio år tidigare fungerade. Identitetskort enligt SIS-standard som Linköpings stift hade valt hade ett standardiserat utseende med plats för utfärdarens logotyp. Utredningen kom fram till att de rutiner som Linköpings stift hade valt kunde rekommenderas och att stiftet – om de skulle välja att införa id-kort – utifrån sitt tillsynsansvar borde utfärda legitimationshandlingarna i enlighet med vad Tillsyns- och uppdragsutskottet uttalade vid 2000 års kyrkomöte. Den nationella nivån skulle kunna stå till tjänst med att förhandla fram bästa möjliga pris. I maj 2010 sändes en förfrågan om intresse till stiftet tillsammans med en promemoria som innehöll information bl.a. om bestämmelser angående SIS-märkta kort och om kostnader. Nio stift tackade nej med

motiveringen att en sådan legitimationshandling inte behövdes. Några hänvisade även till ekonomiska avväganden. Ett stift skulle undersöka saken vidare men återkom inte. Kyrkostyrelsen beslutade att resultatet skulle rapporteras till kyrkomötet (se KsSkr 2011:2 bilaga 3 C).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2016:5.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i enlighet med utskottets överväganden tillhandahålla identitetskort.

Frågan om införande av någon form av identitetshandling för präster och diakoner har behandlats av kyrkomötet vid ett flertal tillfällen. Frågan kan ses som mer aktuell än någonsin, då samhället av många uppfattas som allt mer anonymt.

I motionen föreslås att kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten att ta fram en legitimation/ID-handling för diakoner och präster. Med legitimation skulle kunna avses någon form av yrkeslegitimation, liknande exempelvis läkarlegitimation, men utskottet uppfattar att motionen avser frågan om identitetshandling.

För många yrkesgrupper är det självklart att kunna visa upp ett identitetskort som styrker att en person innehar en viss befattning. Samtidigt kan ifrågasättas hur ofta ett särskilt id-kort skulle efterfrågas i Svenska kyrkans verksamhet. Svenska kyrkan är i och för sig i högsta grad närvarande vid olika former av kriser, men kyrkan är inte i första hand en krisorganisation. I de flesta fall möter präster och diakoner personer som de har stämt möte med eller som på annat sätt förväntar sig att möta en person inom vigningstjänsten. Olika erfarenheter redovisades vid överläggningarna i utskottet. Det kan finnas flera situationer där det skulle kunna vara av värde för en präst eller diakon att med hjälp av ett särskilt id-kort kunna identifiera sig. Ett exempel är när personer inte vågar öppna dörren för att de inte känner sig säkra på att den som utger sig för att vara präst eller diakon verkligen är det. Andra exempel är på låsta avdelningar på anstalter eller sjukhus, i olika sorters krissituationer samt vid tillfällen där det inte är självklart att man kan bära sin präst- eller diakonskjorta, men då man ändå vill kunna visa att man är präst eller diakon.

Ett sådant särskilt identitetskort skulle kunna utfärdas för *alla* inom vigningstjänsten eller endast för sådana personer inom vigningstjänsten som innehar vissa befattningar. Utskottet anser att det inte vore lämpligt med ett identitetskort som skulle kunna utfärdas för alla inom vigningstjänsten, oavsett om han eller hon innehar en befattning i kyrkan eller ej. Däremot anser utskottet att de personer inom vigningstjänsten som innehar en kyrklig befattning bör ha möjligheten att inneha ett sådant identitetskort. Utskottet finner dock inte att ett sådant identitetskort ska vara obligatoriskt för dessa personer, utan att möjligheten ska finnas att inneha ett identitetskort om det finns behov av det. Det bör lämpligen vara personens arbetsgivare som bedömer om en arbetstagare, som är präst eller diakon, har behov av ett sådant identitetskort. Arbetsgivaren bör också stå för kostnaderna och ansvara för att identitetskortet återlämnas om arbetstagaren i fråga lämnar sin befattning.

Utskottet anser att det är Svenska kyrkans nationella nivå som ska ansvara för tillhandahållandet av sådana identitetskort.

Utskottet finner att kyrkostyrelsen redan tidigare har undersökt möjligheterna att ta fram en identitetshandling för diakoner och präster. Utskottet föreslår därför att

kyrkomötet avslår motion 2016:5. Utskottet föreslår vidare att kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2016:5 uppdra till kyrkostyrelsen att i enlighet med utskottets överväganden tillhandahålla identitetskort.

Uppsala den 29 september 2016

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Inger Wahlman, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Emilia Lindstrand, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Sven Kerst, Anna Ekström, Sten Elmberg, Lisbeth Göranson, Anders Novak och Hanna Unger.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Margareta Carlenius, Catharina Erdtman, Kent Karlsson, Stefan Linderås, Bertil Murray, Ingrid Borgström, Helena Nordvall, Kerstin Rossipal, Anna-Lena Carlsson, Ann-Christin Alexius, Helena Elmqvist och Helena Björkman.

Biskoparna Eva Brunne och Per Eckerdal har deltagit i utskottets överläggningar.